

Euroopa statistika tegevusjuhisele vastavuse hindamise põhimõtete ja tulemuste tutvustus

Statistikanõukogu koosolekul 12.06.2015

Remi Prual
Üldosakonna juhataja



Tegevusjuhise õiguslik alus

- EL määrus 223/2009 ühenduse statistika kohta artikkel 11
 - Tegevusjuhise eesmärk on tagada üldsuse usaldus Euroopa statistika vastu, määrates kindlaks, kuidas Euroopa statistikat arendatakse, tehakse ja levitatakse kooskõlas artikli 2 lõikes 1 sätestatud statistikaalaste põhimõtete ja parima rahvusvahelise statistikaalase tavaga.
 - Euroopa statistikasüsteemi komitee vaatab tegevusjuhise läbi ja ajakohastab seda vastavalt vajadusele. Komisjon avaldab juhisesse tehtud muudatused.

Euroopa statistika tegevusjuhhis

- Vastu võetud Statistikaprogrammi Komiteel

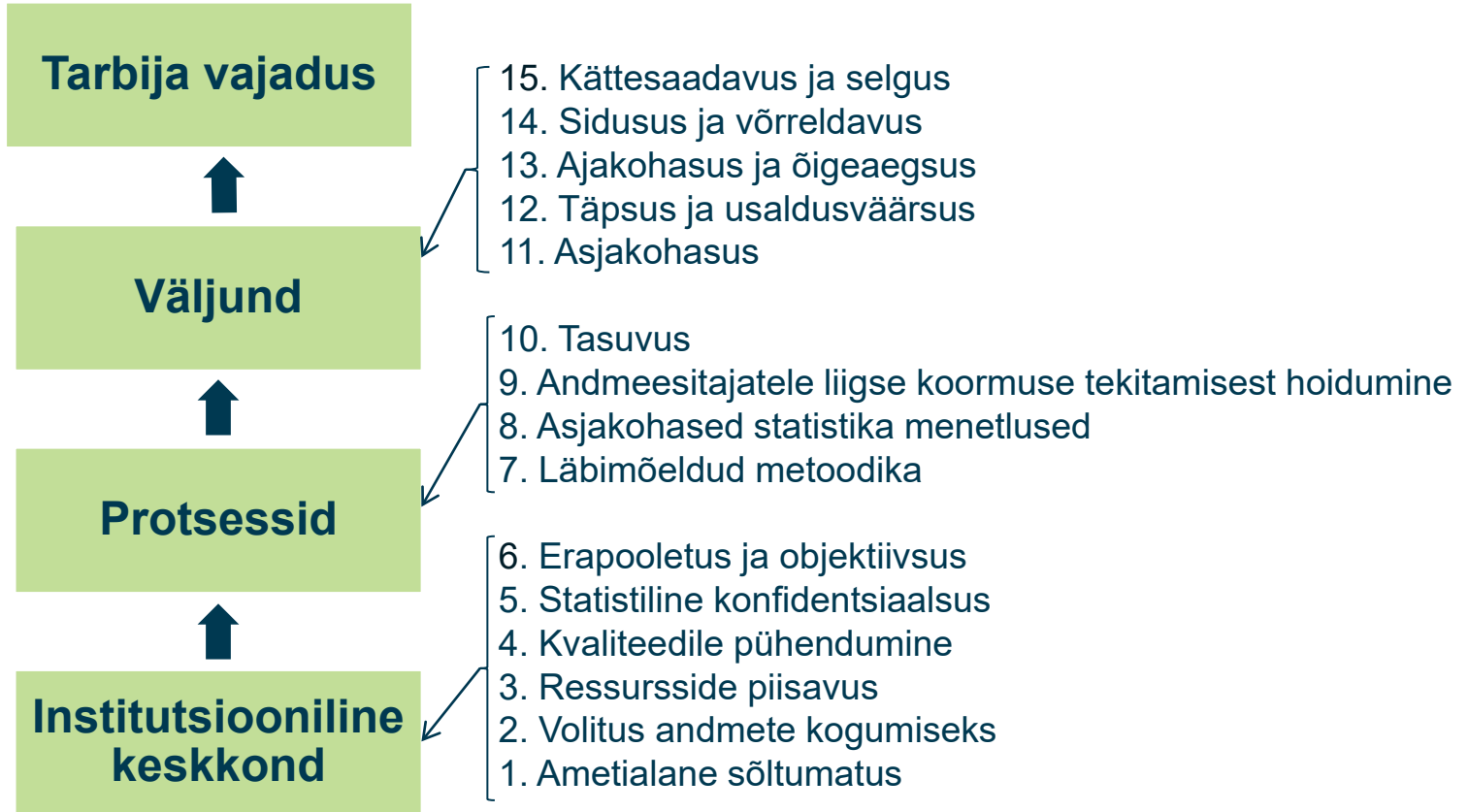
- 24.02.2005

- täiendatud 28.09.2011

- Täpsustatud kvaliteediraamistikuga

Quality Assurance Framework of the European Statistical System (QAF)

Euroopa statistika tegevusjuhised *(Code of Practice)*



Tegevusjuhise eesmärgid

- Euroopa statistika tegevusjuhise ja selle põhiste hindamiste eesmärkideks on
 - Hoida ja suurendada Euroopa statistikasüsteemi usaldusväärust
 - Tagada ja tugevdada Euroopa statistika tegemise võimekust ja kvaliteeti
 - Toetada liikmesriike Euroopa statistika tegevusjuhisele vastavuseks tehtaval töö
 - Saada kasu (õppida!) ESSis tehtavatest arendustest

Hindamisest üldiselt

- Hinnatakse kõikides EL riikides + EFTA/EEA riikides + Eurostatis, s.t 32+1 hindamist
- Hindamine koosneb enesehindamisest ja välishindamisest
- Projekti juhib AAM Consulting (avalik hange - Ungarist)
- Välishindajad on sõltumatud süsteemivälised asjatundjad, kes on vähemalt 10-aastase riikliku statistika töökogemusega, millest vähemalt 3 aastat juhina töötanud
- Igal välishindamisel osaleb Eurostati vaatleja

Hindamisküsimustike ulatus

- Tegevusjuhisele vastavuse kohta Quality Assurance Framework (QAF) alusel, koosnedes 394 väitest
 - Eesti kohta täidetud küsimustik on 160 lk
- Riikliku statistika süsteemi koordineerimise kohta
 - Koordineerimine tähendab riigis **SA tegevust**, mis tagab, et kõik riikliku statistika süsteemi kuulujad vastavad Euroopa statistika tegevusjuhisele
 - Eesti kohta täidetud küsimustik on 13 lk
- Euroopa statistikasüsteemi integreerituse kohta
 - Integreeritus, mil **määral osaleb liikmesriik** Euroopa statistikasüsteemis ja selle liikmeks olemisest kasu saab
 - Eesti kohta täidetud küsimustik on 13 lk

Eesti välishindamisest

- Hindamismeeskond
 - Gerry O'Hanlon (liri statistikaameti direktor 2007–2012)
 - Katalin Szép (Ungari)
 - Jan Matejcek (Tšehhi)
 - Michail Skaliotis (Eurostati vaatleja)
- 13.–17.04.2015 toimus 18 kohtumist, millest igaüks ca 1,5 h
- Kohtuti kokku 69 inimesega, kellest 39 olid väljastpoolt SA (Eesti Pank, TAI, RMIT, ministriumid, meedia, teadlased, statistikanõukogu, andmeesitajad)

Hindamise ajakava

- Kevad 2014 – SA enesehindamine
- 15.mai 2014 – tähtaegselt küsimustikud esitatud Eurostatile
- Riikide välishindamine alates augustist 2014 (~3 riiki kuus)
- 13.-17. aprill 2015 – SA välishindamine
- 4.mai 2015 – Välishindajate esmased aruanded
- 18.mai 2015 – SA tagasiside esmastele aruannetele
- 11.juuni 2015 – Välishindajate lõplikud aruanded
- 25.juuni 2015 – SA saadab oma lahkarvamused (kuni 1 lk)
- August 2015 – SA teeb arendustegevuste kava (kuni 2020)

SA tugevused

- Heade teadmiste ja oskustega **töötajad**
- Kõrgelt arenenud ja seostatud **IT süsteem**
- **Adminandmete** maksimumi lähedane kasutus
- Suurepärase **rahvusvaheliste standardite, klassifikaatorite ja metoodikate** kasutamine
- Riikliku **statistika seadus** kui väga hea eeskuju teistele
- Kõrge vastavus **rahvusvahelistele soovitustele**
- Statistika tootmise **keskne koordineerimine** on heaks aluseks süsteemi arendamisel

Soovitused Eestile

11.06.2015 aruande põhjal

1. Tagada riikliku statistika tegemiseks piisavad ressursid, sh nii Euroopa statistika kui ka siseriikliku statistika jaoks
2. Tugevdada institutsionaalset keskkonda
3. Arendada edasi kvaliteedi tagamise tegevusi ning teenuseid statistika tarbijatele ja andmeesitajatele

Ressursside tagamiseks

1. Varustada **SA eelarvega**, mis kataks Euroopa statistika nõuded, sh eriti EL määruste täitmise
2. Vaadata üle **SA palgatase**, et see tagaks kvalifitseeritud töötajate värbamise ja hoidmise
3. Vaadata üle teenuslepe RMITga, et tagada kaasaegsel tasemel statistika tegemiseks kriitiliste ja vajalike **IT-ressursside olemasolu**
4. RM peab eraldama **SA IT eelarve otse SA-le** selleks, et tagada tõhusam ja prioriteetidepõhine kasutus riikliku statistika tegemiseks
5. Koostada **SA erialaste ja juhtimiskoolituste programm** kiiresti muutavas keskkonnas toimetulekuks
6. Koostada **SA karjäärijuhtimisprogramm**

Institutsioonilise keskkonna tugevdamiseks

7. Täiendada RStS, et see hõlmaks kõik Euroopa statistika tegijad (sh TAI)
8. Hõlmata statistikaprogrammis kogu Euroopa statistika (seni väljas tervisestatistika, Keskkonnaagentuur ja RM, kes saadavad Eurostati statistikat)
9. Sõlmida *memorandum of understanding* Eesti Pangaga
10. Teha rohkem programmiväliseid töid, kuid eranditult vastavuses Euroopa statistika tegevusjuhiseiga
11. Täiendada RStS statistilise konfidentsiaalsuse mõistega

Teenuste arendamiseks (I)

12. Koostada ja avaldada SA kvaliteedipoliitika
13. Täiendada SA protsesside ja toodete regulaarse enesehindamise süsteemi meetodeid ja dokumentatsiooni
14. Seada sisse SA peamiste statistikatööde ja toodete välishindamise süsteem
15. Korraldada, et olemasolevad ja loodavad valdkondliku statistika nõukogud töötaks koos statistikanõukoguga
16. Koostada ja avaldada rohkem analüüse, et vastata tarbijate ootustele

Teenuste arendamiseks (II)

17. Tagada statistika tegemisel kogutud üksikandmeid teadustöökasutavatele teadlastele **ajakohane VPNi ühenduse kiirus**
18. Teha aktiivsemat koostööd haridusasutuste ja teiste huvigruppidega, et edendada **statistilist kirjaoskust**
19. Kasutada veelgi rohkem **teiste riigiasutuste kogutud andmeid** ning võtta kasutusele **XML ja XBRL** andmete saamiseks otse ettevõtete raamatupidamissüsteemidest
20. Panustada, et mõõdetaks avaliku sektori **tekitatavat aruandluskoormust tervikuna** ja et sh oleks näha SA tekitatav osa selles

ESS integreeritus

- SA koostööd ja integreeritust ESSiga (ning rahvusvaheliselt laiemalt) hinnatakse väga kõrgelt
- See väljendub olulises kaasajastamises, mis on suhteliselt väikese SA poolt viimastel kümnenditel ellu viidud
- Märkimisväärne on ka aktiivne ESS standardite, klassifikaatorite ja metoodikate rakendamine
- Eriti tähelepanuväärne on üldise põhiprotsessi mudeli (GSBPM) rakendamine töökorralduses, mida välishindajad peavad väga uuenduslikuks ja eeskujulikuks

Edasised tegevused

- SA-I on aega kuni 25.06 lahkarvamuste saatmiseks (kuni 1 lk)
- Lõplik aruanne avalikustatakse [Eurostati veebilehel](#)
- EK koostab koondaruande ESS integratsiooni kohta EP-le ja EN-le ESS kohta 2016 I p/a
- SA koostab soovitude põhjal arendustegevuste kava (kuni 2020), mille täitmisest tuleb igal aasta Eurostatile aru anda
- Alternatiivina võib VV võtta EK ees usalduse tagamise kohustuse (*Commitment on Confidence*), vastavalt EL määruse 223 täiendusele aastal 2015, ja selle täitmise kohta kord aastas aruande saata

SA strateegia ja tegevusjuhise seosed

	Näitaja 1	Näitaja 2	Näitaja 3	Näitaja 4	Näitaja 5	Näitaja 6	Näitaja 7	Näitaja 8	Näitaja 9
Põhimõte 1. Ametialane sõltumatus: Euroopa statistika usaldatavuse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja -asutustest ning erasektorist.									
Põhimõte 2. Volitus andmete kogumiseks: Statistikaasutustel on selge juriidiline volitus Euroopa statistika jaoks vajaliku teabe kogumiseks. Haldusasutusi, ettevõtteid, kodumajapidamisi ja avalikkust võib seadusega kohustada statistikaasutuse nõudel võimaldama ligipääsu andmetele või esitama andmeid Euroopa statistika eesmärgil.									
Põhimõte 3. Ressursside piisavus: Statistikaasutuste käsutuses olevad ressursid on piisavad, et täita Euroopa statistika nõudeid.	E1, M11, M13	E1	E1, M5	E1, M5, M10					
Põhimõte 4. Kvaliteedile pühendumine: Statistikaasutused on pühendunud kvaliteedile. Nad teevad süstemaatiliselt ja regulaarselt kindlaks endi tugevad ja nõrgad kohad, et järjepidevalt täiustada protsesside ja toodete kvaliteeti.		M5, M7, M13	M3, M7	E1, M3, M7					
Põhimõte 5. Statistiline konfidentsiaalsus: Täielikult on tagatud andmeesitajate (kodumajapidamised, ettevõtted, haldusasutused ja muud andmeesitajad) privaatsus, nende esitava teabe konfidentsiaalsus ja selle kasutamine ainult statistilistel eesmärkidel.									
Põhimõte 6. Erapooletus ja objektiivsus: Statistikaasutused arendavad, teevad ja levitavad Euroopa statistikat, juhindudes teaduslikust sõltumatusest, tegutsedes objektiivselt, pädevalt ja läbipaistvalt ning koheldes kõiki tarbijaid võrdselt.				M4	E1, M4	M4	E1		
Põhimõte 7. Lähimõeldud meetodika: Kvaliteetse statistika alus on lähimõeldud meetodika. Selle jaoks on vaja asjakohaseid vahendeid, menetlusi ja asjatundlikkust.	E1	M6	M3	M6	M11	M11	M2, M3, M11		
Põhimõte 8. Asjakohased statistikamenetlused: Kvaliteetse statistika aluseks on asjakohased statistikamenetlused, mida rakendatakse statistika tegemise igas etapis alates andmete kogumisest ja lõpetades andmete õigsuse kontrolliga.	M2, M10	M2, M7, M10	M2, M5, M7, M10	M2, M7, M10	M2, M7	M2, M7	M2, M10	M2, M10	M2, M10
Põhimõte 9. Andmeesitajatele liigse koormuse tekitamisest hoidumine: Andmeesitajate vastab tarbijate vajadustele ega ole andmeesitajate jaoks liiga suur. Statistikaasutused jälgivad andmeesitajate koormust ja seavad eesmärgid selle vähendamiseks aja jooksul.	E1, M10	M10	M10	E1, M10	E1, M10	E2, M9, M10			
Põhimõte 10. Tasuvus: Ressursside kasutatakse tulemuslikult.	E1, M5, M7, M11, M13	E1, M8, M12	E1, M2, M12	E1, M7, M8, M12					
Põhimõte 11. Asjakohasus: Euroopa statistika vastab tarbijate vajadustele.	M1, M4	M1, M3	E1, M1						
Põhimõte 12. Täpsus ja usaldusväärsus: Euroopa statistika kajastab tegelikkust täpselt ja usaldusväärselt.	M7	M7	M3, M7						
Põhimõte 13. Ajakohasus ja õigeaegsus: Euroopa statistika on ajakohane ja seda avaldatakse õigel ajal.	E2	E2	E2	E2, E1	E2				
Põhimõte 14. Sidusus ja võrreldavus: Euroopa statistika on sisult ja ajaliselt järjepidev ning piirkonniti ja riigiti võrreldav; eri allikatest pärit omavahel seotud andmeid on võimalik kombineerida ja koos kasutada.	M6	M6	M6, M7	M3	M3				
Põhimõte 15. Kättesaadavus ja selgus: Euroopa statistikat esitatakse selgelt ja arusaadavalt, avaldatakse sobivalt ja otsetarbekohaselt ning see on koos seda toetavate metaandmete ja juhtnõudega kättesaadav erapooletul moel.	E1, E2, M6	E1, M8, M12	E2	E2	E1, M6	E1, M4	E1, M4		

E – SA strateegia eesmärk

M – SA strateegia meede

Eelmine hindamisvoor

- Toimus 2005–2007
- Aruanded on avaldatud Eurostati [veebilehel](#)
- Aruandest lähtuvalt on tehtud näiteks
 - uuendatud riikliku statistika seadus
 - loodud statistikanõukogu
 - hinnastatud statistikatööd
 - rakendatud EFQM/CAF kvaliteediraamistik
 - avaldatud ESMS metaandmed SA veebilehel
 - loodud ja rakendatud sunniraha määramise põhimõtted

Täna tähelepanu eest!

